

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. ישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת.....1
- ב. יין כיון שהתחיל להמשך עושה יין נסך.....2
- ג. אין דורכין עם העובד כוכבים בגת.....4

דף נה:

א. ישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת

אסור לטמאות פירות הטבולין לתרומה משום שגורם שהתרומה תהי' טמאה¹, ו"א² שהוא מה"ת משום (במדבר יח פסוק ח) מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי כְמוֹ שֶׁאִסּוּר לְטַמֵּא תְּרוּמָה, וי"א³ שבטבל אין בו משום משמרת אלא שאסור משום שנא' (שם פסוק כח) וְנִתְּתָם מִפְּנֵי אֵת תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן עֹשֶׂה שִׁנְתָּנוּ לְאַהֲרֹן בְּכַהֲנָתוֹ דִּהְיִינוּ שְׂיֻכָּל לְאוֹכְלוֹ וי"א⁴ דהאיסור לטמאות טבל אינו אלא מדרבנן.

¹ ואם נטמא בטומאה דרבנן נחלקו בזה אמוראים בירו' ע"ז פ"ד ה"ט אם מותר לטמאותו טומאה דאורייתא ועי' דרך אמונה בבה"ל פ"ח מבכורים ה"י ראי' מגמ' דידן דמותר ועי' צה"ל תרומות יב ה"י אות כ"ט

² ריטב"א החדשות גיטין ס"א א' דאחר מירוח הוא דאורייתא ולפני מירוח דרבנן וכ"נ מלשון רש"י ע"ז נ"ו א' ועי' נדה ו' ב' תד"ה נולד שנחלקו רש"י ותו' אם קודם מירוח אסור משום משמרת או שהוא משום הפסד כהן ואם הוא חבר ויפריש עלי' ממקום אחר מותר (וצ"ע הרי אין מפרישין מן התהור על הטמא שו"ר בזה בחזו"א לקומים לזרעים סי' ג' סק"ט ע"ש) ועי' בזה עוד בר"ש חלה פ"ג מ"ב.

³ ריטב"א הישנות שם וכמ"ש בירו' חלה פ"ג ה"ב

⁴ רמב"ן בע"ז נ"ה בשם הראב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אולם במקום שאין הפסד לכהן כגון שנולד לה ספק טומאה, יש להקל⁵ לטמאותה קודם מירוח, אבל אחר מירוח אסור גם במקום שאין הפסד לכהן ולכן גם בזה"ז יש להזהר⁶ שלא לטמאות⁷.

לפיכך ישראל שעושה⁸ פירותיו בטומאה אין בוצרין עמו, שמטמא את טבלו וממילא גורם טומאה גם להתרומה, ואסור לסייע ידי עוברי עבירה וכיון שבוצר על דעת לטמאותו אסור לסייעו ולגרום לו שיטמאנו. ואין צריך לומר שאין דורכין עמו שאז הוכשר ממש⁹ ואז עושה העבירה ממש מפני התרומה שתעשה בטומאה¹⁰, ואפי' בסוף¹¹ הדריכה שכבר נטמאו בתחלת הדריכה אסור לסייעו¹².

אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין מן הגת. שזה מעשה אחר הוא ומעשה העבירה כבר נגמרה ואין איסור להוליך פירות טמאים.

כ"ז דוקא¹³ בישראל שעושה בטומאה אבל גוי שעושה בטומאה בוצרין עמו שלא הוזהר על כך אבל אין דורכין עמו משום יין נסך

ב. יין כיון שהתחיל להמשך עושה יין נסך

⁵ עי' בתו' הנ"ל וכ"ד הראב"ד והרמב"ן והר"ן והרבה ראשונים הנ"ל וכ"ד הטור ביו"ד סי' של"א ומובא ברמ"א שם סי' ט"ז ועי' בביתאור הגר"א סק"נ וכן מבואר בתוספתא פ"ק דחלה הי"א ומובא בתוס' נדה ו' ב' ועי' בירו' חלה פ"ג ה"ב ועי' פ"ח מביכורים ה"י.

⁶ סתם פירות הן בחזקת שלא באו עליהן מים בתלוש ולא הוכשרו ואסור לגרום טומאה לתרומה שלהן. ציון ההלכה שם קכז

⁷ מבואר בראשונים הנ"ל וכ"כ הרמ"א שם ועי' בביתאור הגר"א שסה"ת בשם ר"י מסופק בזה"ז דאולי משום תקלה מותר כיון דבזה"ז דרבנן וברמ"א שם מבואר דגם בזה"ז אסור.

⁸ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה י

⁹ ואף על גב דהבוצר לגת הוכשר אף על פי שלא נפל עליו משקה כמש"כ רבנו ברפי"א מטו"א אינו אלא מדרבנן ועכשיו מוכשר מדאורייתא. ר"ן ומאירי כאן. אולם דעת רש"י ובתו' רבנו יהודא ורא"ה ותלמידיו רבנו יונה דהבוצר לגת לא הוכשר אא"כ נפל עליו משקה ואפי' שלא לרצון אבל אם לא נפל עליו משקה כלל לא הוכשר גם מדרבנן.

¹⁰ אבל מפני החולין הא קי"ל דמותר לגרום טומאה לחולין כמש"כ רבנו בפט"ז מטו"א ה"ט.

¹¹ תו' להלן נ"ו א

¹² ר"ן שם

¹³ דרך אמונה שם פב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מאימתי נקרא¹⁴ יין ליאסר במגע גוי, משהתחיל לימשך, שכל שיש קצת¹⁵ מקום ריקן בנת חיישינן שמא בשעת הדריכה יזוז קצת ענבים מקצתן באופן שיהא מקום פנוי בינתיים וכיון שהוא מדרון יזוב שם במקום הפנוי יין צלול והוי המשכה בתוך הגת עצמה אף על פי שעדיין לא ירד וקלח ממנו לחוץ כלום, שהגת הוא מודרון ופינה החרצנים והזגים למקום אחד עד השולים, ונשאר היין לברו צלול עומד במקום אחד זהו נקרא המשכה.

ואם אז נגע בו הגוי נאסר כל מה שבגת¹⁶, אפילו לא נגע אלא בחרצנים וזגים אם יש בהם טופח על מנת להטפח ואסור. וכ"ש אם נמשך חוץ לגת לבור דהוי המשכה ואם נוגע אח"כ אפילו מה שבגת¹⁷.

ואם אין בהם טופח על מנת להטפח לא נאסר אלא מה שנגע¹⁸.

אבל כל זמן שלא הבדיל היין עד שולי הגת מן החרצנים והזגים לא הוי המשכה, אף על פי שיש הרבה יין במקום אחד מכונס בגומא אחת שבין החרצנים והזגים שאינה מגיע עד השולים, אינו נאסר במגע גוי¹⁹.

הילכך אם הגת סתומה ומלאה²⁰ כלומר שהענבים מונחים דחוקים באופן שאין חלל ביניהם²¹ בענין שאי אפשר ליין²² לברו לימשך בה, ולא יהיה שום מקום לזוז שם ענבים ולזוב יין צלול במקומם הן למעלה שהוא גרוש ומלא הן למטה אין מקום לצאת²³, אין

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד קכג יז

¹⁵ ט"ז שם י

¹⁶ כן הוא דעת הרא"ש והרבה פוסקים והלא כדעת הראב"ד והרמב"ן ז"ל כמבואר בב"י ועיין בשלמי הגבורים פ' ר' ישמעאל סוף ד"ה ומה שנוהגין שכתב בשם הכל בו ובעלי אסופות כדעת הראב"ד ורמב"ן שלא נאסר במגע עובד כוכבים אף לדעת רש"י רק יין הנמשך וכן עשו מעשה חכמי לונל ע"ש ועיין בשו"ת זכרון יוסף חיד"ס סימן ה' ו' שהאריך בזה והעלה דבדיעבד והפ"מ ושעת הדחק נוכל לסמוך עליהם. פ"ת שם יא

¹⁷ ש"ך שם לא

¹⁸ ש"ך שם לב

¹⁹ ואם לא פינה רק למעלה אין כאן המשכה כיון שיש ענבים תחת היין. ש"ך שם לג

²⁰ שו"ע ונו"כ שם כ

²¹ בית מאיר מובא בדרכי תשובה סח

²² לשון הלבוש שם יז

²³ עי' בשו"ת דגל אפרים סי' ל"ג בעובדא בגת פקוקה ומלאיהו העכו"ם ענבים ובש"ק נתנו ענבים להגת וכו' והפקיקה התרועעה והתחיל למפמף מפין מפין וידוע שלא משכו היינו שלא נתנו כוס לקבל טפות היין שזב ומצדד דאם היה יורד בקלות אפי' דק מאד יש להחמיר דהוי המשכה אפי' אם יורד לאיבוד ואינו יורד לבור אבל בג"ד שיוורד רק מפין מפין יש לכאורה לחלק אם המפמוף היה במקום של צד הכוס בין אם המפמוף היה במקום שבגת מצד אחר שלא במקום המשכה לצד הכוס עיין שם במה שפלפל ובמ"ש בזה לדינא. דרכ"ת שם סט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

בו תורת יין ליאסר במגע גוי, ואפילו לקח הגוי בידו הרבה יין עם חרצנים וזגים, לא
הוי המשכה ומותר להחזירם לתוכו.

ג. אין דורכין עם העובד כוכבים בגת

אין דורכין עם²⁴ הנכרי יין בגת בין פתוחה בין סתומה²⁵, או בגיגית דחיישינן
שמא יגע הגוי בידים²⁶ ביין וינסך, היינו דוקא בשדרכו בגת שדרך להמשיך
משם היין, וגזרינן קודם המשכה משום לאחר המשכה²⁷, וכן בגיגית שיש
בה נקב עם ברז²⁸. אולם לא אסרו אלא בדריכה, אך מנעו בה אינו אוסר²⁹.

ואם דרך כל מה שנמשך מכחו ויצא לחוץ, נאסר³⁰ בשתייה³¹. אבל מה שבגת
או בגיגית אף על פי שנמשך שרי דכה העובד כוכבים אינו אוסר אלא ביין
שיצא לחוץ. ודוקא כשלא נגע בענבים שבגת או בגיגית כגון ששם עצים על
הענבים ועלה העובד כוכבים על העצים ונדרכו מכחו, אבל נגע בהן פשיטא
דאסור משום נגיעה כשנמשך, אבל כשלא נמשך שרי בדיעבד אפילו נגע³².

²⁴ שו"ע ונו"כ שם כא

²⁵ ט"ז יד לדעת הטור ובנקה"כ שזה לכו"ע

²⁶ אף על גב דברגל יש נמי איסור כמ"ש סעיף כ"ב מ"מ שאני הכא שישראל דורך עמו ומבואר בס"י קכ"ה
במסייע ישראל אפי' ביד יש קולא שם. ט"ז שם טו

²⁷ רמ"א שם

²⁸ דעכ"פ כיון שיש שם שייכות המשכה בשום פנים חיישינן ליה שמא תהיה המשכה. ט"ז שם יד

²⁹ ש"ך מב וט"ז יד מהמהרי"ק שורש ל"ב

³⁰ רמ"א שם

³¹ שכת העובד כוכבים אינו אוסר אלא בשתייה כדלקמן ר"ס קכ"ה. ש"ך שם מה

³² ש"ך מד מהמהרי"ק שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל בעריבה או גיגית שאין שם ברז³³, שאין דרך למשוך משם³⁴, מותר אפילו לדרוך עמו.

וכן מותר לקנות ממנו ענבים דרוכות בעריבה, הואיל ואין דרך למשוך בעריבות³⁵. אך יש שכתבו שנכון לנהוג³⁶ שלא ליקח מעובד כוכבים ענבים דרוכים בשום כלי, במקום שאפשר לעשות כן³⁷.

³³ לענין הלכה יש לפסוק כמו שזכרנו דבכל כלי שיש בו ברזא אפי' הברזא גדולה יש ליוהר מדריכת העובד כוכבים שם והיינו כיון שיש שם המשכה קצת שמנענע קצת הברזא ויוצא יין צלול והוא מילתא דשכיחא כפי מה ששמעתי אבל בכלי שאין בו ברזא כלל אין שם שום איסור אפילו בדריכת העובד כוכבים כנלע"ד וכן הנהגתי במדינת מעהרין בגליל שהייתי שם בעת הבציר שלא נשמע כלל שמפנים הענבים לצד א' בגיגית עד השוליים ולעשות יין צלול בגיגית ומ"ה אין כאן גזירה אמו אחר המשכה. מ"ז שם, ועי' בס' דברי יוסף סי' תתמ"ט (הנכפל) אות ד' מ"ש בזה והעלה דלפי מה דקיי"ל דגם בשולה יין בכוס מגיגית הוי המשכה בודאי יש לחוש לדעת המחמירים דגם באין שום ברזא בהגיגית לא ידרך עכו"ם עיין שם באורך

³⁴ אין שם שייכות המשכה כלל דאין לומר שמא יפנה הענבים עד שולי הכלים וימשך שם יין צלול דלאיזה צורך יעשה כן דניחוש שמא יבוא לידי כך והוא מילתא דלא שכיחא כלל וכן נמי לא שכיחא שיוציא מעט יין צלול כמ"ש ב"י דכל זה לא שכיחא. מ"ז שם

³⁵ ואף על גב דלסוף אתרמי לפעמים דכששואבים מאותה עריבה לתת באותה גיגית שיש יין קצת צלול מ"מ אין לחוש בכך חדא דלעולם יש הרבה גרעיני ענבים מעורבין עם יין ועוד דכיון שאינו מתכוין העובד כוכבים להמשיך היין לא הוי המשכה כמו שכתב בתוספות ר"פ עכ"ל מהרי"ק ומביאו ב"י וכיוצא בזה כתבו התוספות (בעבודת כוכבים דף נ"ה ע"ב) וכ"כ הג"א מא"ז פרק ר' ישמעאל בשם ראבי"ה ומביאו הפרישה וכתב ואפשר דהיינו דוקא בגיגית אבל בנת בכל ענין הוי המשכה כיון דדרכו של גת להמשיך וכן נראה מדקדוק לשון המור כו' ע"כ. ש"ך שם מז

³⁶ שיש להקשות על היתר זה דדלמא היו אותן הענבים הדרוכים כבר במקום ששייך המשכה ויודע שלא יקנה הישראל מאותו כלי וע"כ הוא מריקם לעריבה זו ובאמת שמעתי מהרבה חכמים וחסידים שגזרו שלא ליקח מעובד כוכבים ענבים דרוכים בשום כלי והורו כן הלכה למעשה. מ"ז שם מז אולם עיין בנקה"כ שכתב לא קשה מידי, דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ובפרט במילתא דרבנן, ובפרט דאפילו היה המשכה ליכא אלא ספיקא דשמא נגע. ועוד, דהעובד כוכבים ודאי לאו דינא גמירי שיודעים שלא יקנה הישראל מאותו כלי.

³⁷ עי' בשו"ת יוסף חיו"ד סי' ל"ו מ"ש ע"ד המנהג מדינה שנהגו להקל בזה ואין בידינו למחות כי א"א לתקן זאת מכמה טעמים ועיי"ש במ"ש בזה והעלה דבזה וכיוצא בזה היכא דכבר נתפשט המנהג שנהגו להתיר אמרי' דמנהג מבטל הלכה כיון שהוא שעת הדחק סמכינן על הפוסקים שמתירין עיין שם באורך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

